

בעודשי"ת

שפע חיים

דברי תורה

מאת

כ"ק מרן אדמו"ר
הגה"ק זצוקללה"ה

דברי תורה

מאת

כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

פרשת שמיני – שבת החודש – תשפ"ד

גליון ב' אלפים קי"ז

שנה מ' • גליון כ"ו

יוצא לאור ע"י

מכון הוצאה לאור "שפע חיים"

אגוד חסידי צאנז

רח' דברי חיים 5 • קרית צאנז נתניה

טלפון/פקס: 09-8820355

בארה"ב: 201-472-0556

תוכן הענינים

דברי תורה מאת כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זצוקללה"ה

בעידן רעוא דרעוין ש"ק פרשת שמיני – שבת החודש תש"ל

- בדברי רבה"ק מלובלין זי"ע שהרועה להכיר בחטאיו ולשוב בתשובה, יעשה תחילה תשובה על פגם הדיבור.
- המדבר לשון הרע ואומר על צדיק שהוא רשע, אזי מדה כנגד מדה, מן השמים אין מודיעים לו את חטאיו, ואינו מכיר לתת אל לב לשוב בתשובה.
- האישי המכיר במיעוט ערכו אינו מתקצף כשבני אדם מחרפים אותו, כי הוא יודע האמת שהללו אינם מגלים אלא אחד מני אלף מעורבם חטאיו.
- בחומר חטאי לשון הרע ורכילות שחז"ל הפליגו בעונשם.
- האישי שעל ידי לימודו הוא נכשל בחטא לשון הרע כל תורתו היא בגדר מצוה הבאה בעבירה, ויותר טוב היה לו שיעשה את עצמו כאילם שלא יוכל לדבר כלל.
- העצה לכך שלא יכשל האדם בחטאי לשון הרע ורכילות היא שיקבל על עצמו עול תורה, ומרוב התמדתו בעסק התורה לא ימצא פנאי לדבר דיבורים אסורים.
- מה שכתבו הקדמונים שהמדבר לשון הרע מעבירים את כל זכויותיו אל אותו שדיבר עליו, וזו רק בתנאי שאותו שדיבר עליו שומר את מוצא שפתיו.
- היו צדיקים שלא הוכיחו את קהל עדתם מחשש שמא יבואו לידי לשון הרע או יתכבדו בקלון חבירו, ולכן העדיפו לעסוק בתורה וכך לקרב את לב ישראל לאביהם שבשמים.
- אהרן נבחר לשמש בכהונה גדולה מחמת גודל שפלות רוחו עד שהיה נמנע מלהוכיח את ישראל מרוב ענוותנותו.
- על הצדיק לעסוק בתורה הקדושה עד שמאליה תתעורר התשוקה בקרב כל אדם מישראל לשוב אל ה'.
- 'החודש הזה לכם' מלשון התחדשות, שבחודש זה בני ישראל נעשים כברייה חדשה להתעורר אל הש"ית בכל כוחם.

דברי תורה מאת כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

כי אם ביראת ה' כל היום

- כל הקשיים והנסיונות בעבודת ה' הם רק בהתחלה כי כל התחלות קשות, אבל מכאן ואילך יערב לכם.
- וזו רק כשעבודת ה' היא ברציפות ללא הפסק, אבל כשעושה הפסקות צריך להתחיל בכל פעם מחדש ותמיד יהיו לו קשיי ההתחלה.
- כי לקח טוב נתתי לכם, להנאתכם ולטובתכם, כאשר תורתו אל תעזבו.
- אל יקנא לך בחטאים לומר שלחטאים אין צריכים התאמצות ויגיעה בעוד שלמצוות קשה מאד להגיע, כי אם ביראת ה' כל היום, רצ"ל דאם היה עובד את ה' כל היום ברציפות ללא הפסק היתה גם העבודה בניקל.
- מתחילה הוזה תורת ה' ונראה כקשה עד מאד, אולם לאחר שכבר התייגע ועוסק בתורה בהתמדה ללא הפסק ירגיש תענוג ונועם ויחשב לו בתורה דיליה.
- לכל אדם ישנם שני לכבות, לטוב ולרע, ואותו יצר הרע תעבירו מלבבכם, היינו היצר הרע צריכים לגרשו לגמרי, ולא יהיה טוב רע בערבוביא, ואז ירגיש נועם בעבודת ה'.
- פרעה פסח על שני הסעיפים והוא מקליפת "הערף", וכאשר ימול האדם ערלת לבבו לא יקשה ערפו עוד.

דברי תורה

מכ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק וצוקללה"ה

בעידן רעוא דרעוין ש"ק פרשת שמיני שבת החודש תש"ל

התוכחה שהוכיח משה לישראל, אלה הדברים, והוא תמוה. ופירשנו בעזרתו יתברך, דהנה כתיב (הושע יד, ג) קחו עמכם דברים ושובו אל ה', כי כשאדם רוצה לחזור בתשובה, כשאינו כראוי נראה לו שהוא טוב, העצה כשבא לפשפש במעשיו, קודם ישוב על דיבוריו היתרים כי ברוב דברים לא יחדל פשע (משלי י, יט), ופשוט על לשון הרע, פירושו, אבק לשון הרע שאין אדם ניצל מהם כידוע (בבא בתרא קסד, ב). וזה בא מזהמת נחש שהיה בלשון הרע שדיבר עליו יתברך (בראשית רבה כ, א), על כן אין אדם ניצל כל זמן שלא נתקן וזהמת נחש וחטא אדם הראשון, ונשמתו היתה באדם הראשון בשעת חטא, ובוזה פותח שער התשובה ובינה ומבין יותר כל חסרונותיו. וזה קחו עמכם דברים ושובו אל ה'. והנה במעמד הר סיני נתקן לגמרי חטא אדם הראשון ואחר כך בעגל חזרה. וזה אלה הדברים ב'אלה' הוא חטא עגל כדאיתא בנמרא (ברכות לב, ב) גם אלה תשכחנה (ישעיה מט, טו), 'הדברים' על ידי זה באים דברים יתרים, עכ"ל קדשו.

ולפי דרכו נראה להוסיף ולפרש מקראי קודש אלה (הושע יד, ב-ג), שובה ישראל עד ה' אלקיך כי כשלת בעוונך,

בתורה"ק (ויקרא ט, ו-ח) ויאמר משה זה הדבר אשר צוה ה' תעשו וירא אליכם כבוד ה'. ויאמר משה אל אהרן קרב אל המזבח ועשה את חטאתך ואת עולתך וכפר בעדך ובעד העם ועשה את קרבן העם וכפר בעדם כאשר צוה ה'. ויקרב אהרן אל המזבח וישחט את עגל החטאת אשר לו ונג'.

בדעת זקנים מבעלי התוספות כתבו, וכפר בעדך ובעד העם, צריך עיון שהרי קרבן זה לא בא אלא בשביל אהרן, וקרבן העם נאמר בסמוך כדכתיב ועשה את קרבן העם וכפר בעדם, ואם כן למה נאמר כאן ובעד העם, עיי"ש מה שכתבו לדרכם, ועיין גם באור החיים הקדוש שעמד בוזה, ועוד עמד שם בכיבוד אומרו זה הדבר אשר צוה תעשו ולא פירש הכתוב מהו הדבר.

*

נראה לומר בהקדם דברי קדשו של רבה"ק מלובלין זי"ע (דברי אמת, פרשת דברים, ד"ה בפסיקתא) וזה לשונו: בפסיקתא (זוטרתי א, א) הובא בילקוט ראובני (דברים א), אלה הדברים (דברים א, א), טוב לשמוע גערת חכם מאיש שומע שיר כסילים (קהלת ג, ה), ומה הוא

שמה שהיה סבור שהוא קרוב אל ה' אלקיו היה מחמת הדברים האסורים שהיה רגיל בהם והם שגרמו לו שלא ידע ויכיר במצבו האמיתי כדברי רבה"ק מלובלין זי"ע.

*

בזה יש לפרש מה ששינינו (נגעים ב, ה) כל הנגעים אדם רואה חוץ מנגעי עצמו. הרמז, כי הנה החוטא שלכל הפחות הוא מכיר בחטאו, תשובתו קלה יותר ממי שאינו מכיר כלל בחטאו אשר חטא ואינו נותן לב לשוב אל השי"ת. על כן מי שלא הירבה לפשוט כל כך, אזי השי"ת שאינו חפץ במות המת מסבב שיכיר בחטאו, ומעורר בקרבו את הניצוץ האלקי שבו לשוב אל ה'. אולם מי שהירבה לחטוא עד שנגעלו בעדו שערי תשובה, אין הקב"ה מעוררו לעשות תשובה, והוא מוסיף לחטוא ולפשוט דבר יום ביומו מבלי שישים על לב.

לפי דברינו יש לתת מעם לשבח למה שאמרה תורה, שהחוטא בוודאי בעבירה שיש עליה חיוב כרת מביא חטאת בת דנקא שהיא מעה ודי לו בזה, ואילו המביא אשם על הספק, כגון שהיו לפניו ב' חתיכות אחת של שומן ואחת של חלב ואכל אחת מהן ואינו יודע איזה מהן אכל, צריך להביא ב' סלעים שהם מ"ח מעין, וכבר עמדו תלמידי רבינו יונה (ברכות א, ב) בטעם הדבר. ולפי דרכנו יש לומר, כי החוטא המכיר בכך שחטא נגד השי"ת, והקב"ה הודיע אליו את חטאתו אשר חטא, כשהוא מביא את קרבנו לפי הקב"ה אל בית המקדש בלב נשבר ונדכה, ועושה תשובה אמיתית לפני קונו, נקל לו יותר להתכפר ולכן די לו

קחו עמכם דברים ושובו אל ה' וגו'. ויש לדקדק בכפל הלשון שובה ישראל וחזר ואמר ושובו אל ה'. עוד יש להתבונן דהנה נודע שתואר ישראל נאמר על בני ישראל כשהם ברום המעלה, על דרך האמור (בראשית לב, כט) כי שרית עם אלקים ועם אנשים ותוכל, וישראל' נוטריקון יש' ש'שים ר'יבוא א'זותיות ל'תורה (רמ"ע מפאנו, מאמר הנפש, ח"ג פ"ה; ועין שער הגלגלים, הקדמה ז), ואם כן היה ראוי שבפרשה זו האמורה על בני ישראל כאשר כשלו בעוונם יהיה נכתב שובה עמי עד ה' אלקך וכדומה, ששם 'עם' מורה על פחיתות המעלה (עין רש"י במדבר יא, א).

אלא נראה שכונת הנביא להזהיר את אלה שאינם מכירים בחטאם, על דרך האמור (משלי ל, כ) אכלה ומחתה פיה ואמרה לא פעלתי און, ובעיני עצמם הם נחשבים כ'ישראל' במעלה רמה, ומחזיקים את עצמם כלומדים וכיהודים נכבדים, אליהם דיבר הנביא, שובה ישראל, אתה שהנך מחזיק את עצמך בבחינת ישראל, ואף הנך סבור כי אתה קרוב עד ה' אלקך, נמצא שהנך טמא מטומא ובעל גאווה, בעת שלאמיתו של דבר כי כשלת בעוונך.

דא עקא, שהבעל גאווה איך יוכל לעשות תשובה, הרי אינו מכיר כלל בחטאו, על כך השיב הנביא, קחו עמכם דברים, שיתבונן במוצא שפתיו, איך העווה נגד השי"ת בדיבורים אסורים בדיבורי לשון הרע ורכילות והוצאת שם רע, וכאשר יוכח לראות עד כמה חטא בדיבורים רעים ישכיל להבין שעליו לעשות תשובה ושובו אל ה', ויכיר בכך

*

לבוונה זו אנו מבקשים מלפני השי"ת
(ע"ן ברכות ז', א), אלקי נצור
לשוני מרע ושפתותי מדבר מרמה,
ולמקללי נפשי תדום, ונפשי כעפר לכל
תהיה, פתח לבי בתורתך וכו', וצריך
ביאור למה סמך את בקשת 'ולמקללי
נפשי תדום, ונפשי כעפר לכל תהיה'
לבקשת 'נצור לשוני מרע ושפתותי מדבר
מרמה', ומה ענין בקשת 'פתח לבי
בתורתך' למה שביקש קודם לכן.
ולדרכנו יבואר, דהנה תנו רבנן (גישין לו,
ב), הנעלבין ואינן עולבים, שומעין חרפתן
ואינן משיבין, עושין מאהבה ושמחין
ביסורין, עליהן הכתוב אומר (שופטים ה,
א) ואוהביו כצאת השמש בגבורתו.
ויש לדקדק, דלכאורה הנעלבין ואינן
עולבים והשומעין חרפתן ואינן משיבין
הם היינו הך, ולמה כפל לשונו במילות
שונות. עוד יש להבין, מה ענין מעלת
שמחין ביסורין למעלת הנעלבין ואינן
עולבים.

אלא דהנה האיש המכיר בנגעי עצמו
וידע בנפשו עד כמה מרד ופשע
נגד קונו יתברך, אי כשכני אדם מחרפים
אותו הוא שש ושמה, בידעו שכך
יתכפרו עוונותיו כמבואר בספרים
הקדושים (ע"ן חרדים, מצוות התשובה, פרק ז').
והוא יודע האמת שצדקו דברי
המחרפים, ואילו היו יודעים את עוצם
פשעיו היו מתרחקים ממנו אלפי
פרסאות, כפי שאמר המשורר (במהזור
ספרדי בפיוט ליום א' דר"ה אחר חזרת הש"ץ,
הובא בחובות הלכות, שער הכניעה, פרק ז'),
חמאי לו ירחוץ בם שכני אוי ברחו רחקו
מן גבולי, עכ"ל, ולכן הוא מן הנעלבים

בחטאת בת הנקא, אבל מי שאינו מכיר
בחטאו, כפי הנראה אין תשובתו מרוצה
לפני הקב"ה, ולזה אין חטאתו נודעת לו
כדי שלא יעשה עליה תשובה גמורה, על
כן החמורה עליו תורה להביא אשם בב'
סלעים, אולי בכל זאת יפתחו עבורו
שערי תשובה.

ובאמת כל עוד שלא חטא האדם
בפגם הדיבור, גם כשהוא
חוטא הקב"ה מודיעו את חטאו ומעורר
את לבו לשוב בתשובה, אולם הרשע
שהוא בעל לשון הרע, ודרכו לדבר סרה
על עם ה' ולהטיל דופי בצדיקים, אוי
מדה כנגד מדה, כשם שהוא רואה
בחמאיהם של הצדיקים, כך אינו רואה
בחמאי עצמו, וכשם שהוא עושה מצדיק
רשע, כן לעומתו נראה הוא בעיני עצמו
כצדיק אף שבאמת הוא רשע. ולכן כל
הנגעים אדם רואה, שהוא רואה תדיר
בנגעי אחרים, עונשו מדה כנגד מדה,
חוזן מנגעי עצמו, שאינו רואה ומכיר
בנגעי עצמו לשוב אליהם בתשובה, וכפי
שאמרו חז"ל (קדושין ע, ב) כל הפוסל
במומו פוסל, ועליו הכתוב אומר (תהילים
יב, ד) יכרת ה' כל שפתי חלקות לשון
מדברת גדולות.

על כך הזהיר הנביא, שובה ישראל עד
ה' אלקיך, אתה שהנך נחשב בעיני
עצמך בכחינת 'ישראל' וכמי שמגיע עד
ה' אלקיך, כי באמת כשלת בעוונך.
והעצה לכך שתתעורר בתשובה ותכיר
בחמאיך היא, ראשית, קחו עמכם
דברים להתבונן על הדיבורים האסורים
שנכשלת בהם, ורק אז ייראו בעיניך
חמאיך כהרים וגבעות ותכיר בעוצם
פשעך, ושובו אל ה'.

העונש המגיע להם על רוב חטאיהם. אלא שהש"ת אבינו אב הרחמן ברוב רחמיו נפרע מהם מעט מעט, ושולח להם מפעם לפעם כאב שיניים או שאר עגמת נפש ביוצא בזה כדי לכפר עליהם. ולכן המה שמחים ביסורים, ואדרבה כשאין יסורים באים עליהם המה משתאים על כך על מה ולמה אין הקב"ה מכה אותם ביסורים.

ועל כן עליהן הכתוב אומר ואוהביו כצאת השמש בגבורתו, כי הנה הלבנה קטנה שאי אפשר לשני מלכים להשתמש בכתר אחד (הולין ס, ב), אולם השמש שתקף ולא באה בטענה כלל, כי לא החזיקה עצמה כלל למלך שיהיה שייך לעורר ספק שאי אפשר לשני מלכים להשתמש בכתר אחד, הרי הנני כאין וכאפס לעומת הבורא כל עולמים אין סוף ב"ה וב"ש, ואדרבה הודתה ושבחה לא-ל עליון על כך שזיכה אותה להאיר לארץ ולדרים עליה. נמצא שהשפל בעיני עצמו ושמח ביסורים הוא כדוגמת החמה שלא החשיבה את עצמה לכולם.

אולם כפי מה שנתבאר התנאי לזכות למעלה זו, להכיר בשפלות עצמו ובעוצם חטאיו הוא הזהירות במוצא השפתיים שלא לדבר דיבורים אסורים. על כן תקנו חז"ל לבקש, אלקי נצור לשוני מרע ושפתותי מדבר מרמה, שלא אכשל בחטאי לשון הרע ורכילות, ועל ידי כך ולמקללי נפשי תדום, שהרי אכיר בעצמי שבאמת צדקו דברי המקללים יען כי הרבתי לחטוא ולפשוע נגד הש"ת, ואילו היו בני אדם יודעים את עוצם חטאי ופשעי היו מוסיפים

ואינם עולבים, בידעו שבצדק עולבים אותו.

אבל לעומתו האיש שאינו מכיר בעוצם חטאו, והוא מדמה לחשוב שבאמירת עשרה מזמורי תהילים התכפרו לו כל עוונותיו, ומכל שכן אם הוסיף להתענות יום אחד, הוא בטוח בנפשו שתפילותיו בוקעות רקיעים, אזי כשהוא שומע אחד מדבר עליו סרה אפילו בדבר קל, יחרה אפו מאד. אולם איכבה לא ישים רשע זה אל לבו, שלפי עוצם חטאיו ופשעיו לא גילה אותו המחרף אלא אחד מזני אלף מרוב עוונותיו. והוא נדמה לאיש שנקטעו שתי רגליו, שהוא מתרגז על מי שאומר עליו שאינו הולך טוב כל כך, ולחרש שמתקצף כשאומרים עליו ששמיעתו אינה שמיעה מעולה כל כך. כן הרשע הזה אינו משים אל לבו שכאשר יבוא זמנו להתייצב לפני בית דין של מעלה ויראה חבילות חבילות של עבירות שיש בידו, היה מתברך בלבבו שלא יהא לו אלא את אותו החטא שחבירו גינהו עבורו.

וזהו המכוון במאמרם ז"ל, הנעלבין ואינם עולבים יען כי הם שומעין חרפתן שהיא חרפה להם באמת וצדקו דברי המחרף, ולכן ואין משיבין, אלא הם עושין מאהבה ושמחין ביסורין, לפי שחייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה (ברכות נה, א), מחמת שהיסורים הבאים עליו מכפרים על עוונותיו, ולכן הם שמחים בעליבה זו שעולבים אותם מפני שהם יודעים שגם אם ייהרגו בארבע מיתות בית דין אין די בכך כדי לכפר אפילו על מקצת מן

שנאמר ומבמות הגיא, עיי"ש. על כן רק אחר שביקש האדם רחמים על עצמו, נצור לשוני מרע וגו' ונפשי כעפר לכל תהיה, שלא יתגאה ולא ידבר לשון הרע יוכל להוסיף ולבקש, פתח לבי בתורתך.

*

עון לשון הרע הוא העומד בראש כולם, הוא המעכב את התשובה והוא המעכב את הגאולה. ועל כך ידו כל הדווים (עין קידושין פא, ב) שבעוונותינו הרבים עון לשון הרע נעשה קל בעינינו, כפי שאמרו חז"ל (יומא פו, ב) עבר אדם עבירה ושנה בה נעשית לו כהיתר, בשעה שחמא לשון הרע שקול כנגד ג' עבירות חמורות עבודה זרה גילוי עריות ושפיכות דמים (ערכין טו, ב), והוא כאילו כופר בעיקר (שם). והמספר כנגות חבירו על כך שחילל שבת באיסור דרבנן, ישים אל לבו שחבירו לא עבר כי אם על איסור דרבנן, ואילו הוא עבר על איסור תורה שהוא שקול כנגד ג' עבירות חמורות, ואיך יעיז פניו לדבר סרה בחבירו הטוב ממנו שלא הרבה לחטוא בעוונות חמורים כמוהו.

והאיש אשר עיניו בראשו יפתח את הספר 'חפץ חיים' ואת הגמרא במסכת סוטה, ותסמרנה שערות ראשו מגודל החטא, וכבר נחלקו בגמרא (ערכין שם) אם יש לבעלי לשון הרע תקנה בעסק התורה או שאם סיפר אין לו תקנה. דא עקא, שכיון שכבר הורגל בחטאי הלשון, הרי הוא נעגש בכך שלא יכיר בעוצם חטאיו כדברי רבה"ק מלובלין זי"ע, ואינו מתעורר לשוב בתשובה.

לקלל ולחרף כהנה וכהנה, וכן ונפשי כעפר לכל תהיה, שאשמח להיות מדרך כף רגל תחת רגלו של כל אדם מישראל.

בפרט לפי מה שביאר הרמב"ן בשער הגמול (אות קמז), שישנם בעונשי הרשעים מדריגות זו למטה מזו, וישנם רשעים שהם זוכים להיעשות אפר תחת כפות רגלי הצדיקים, כמו שאמרו בגמרא (ראש השנה ז', א), פושעי אומות העולם בגופן, יורדין לגיהנם ונידונין בה שנים עשר חודש, לאחר שנים עשר חודש גופן כלה ונשמתן נשרפת וניהנם פולטתן ורוח מפורתן תחת כפות רגלי הצדיקים, שנאמר (מלאכי ג, כא) ועסותם רשעים כי יהיו אפר תחת כפות רגליכם. הרי שוכות היא לרשעים להיות אפר תחת כפות רגלי הצדיקים, וישנם רשעים שאפילו לכך אינם זוכים. ולכן אנו מבקשים שלכל הפחות ונפשי כעפר לכל תהיה, להיות כעפר לא רק תחת כפות רגלי הצדיקים הקדושים, אלא תחת כפות כל אשר בשם ישראל יכונה.

ולזה אנו מוסיפים לבקש, פתח לבי בתורתך, לפי שכל שהאדם עדיין מתגאה ומדבר סרה בחבריו, הרי אמרו חז"ל (פסחים טו, ב) כל המתיהר אפס חכם הוא חכמתו מסתלקת ממנו, ודרשו (עירובין נז, א) מאי דכתיב (במדבר כא, יח) וממדבר מתנה וממתנה נחליאל ומנחליאל כמות ומבמות הגיא, אם אדם משים עצמו כמדבר זה שהכל דשין בו תורה ניתנה לו במתנה, וכיון שניתנה לו במתנה נחלו א-ל שנאמר וממתנה נחליאל, וכיון שנחלו א-ל עולה לגדולה שנאמר ומנחליאל כמות, ואם מגים לבו הקדוש ברוך הוא משפילו

שהרי בדברים הוא מרכה, ומורא שמים אין עליו, ומה יעשה ולא יחמא. על כן העצה היעוצה לו לאדם שיעסוק בתורה, וכשיעסוק בתורה וישים אל לבו שהשח שיחת חולין עובר בלאו ובעשה (יומא יב, ב), ויבין כי היום קצר והמלאכה מרובה (אבות ב, טו), ישים כל עסקו בתורה הקדושה, וגם כשיצטרך להשיח דבר עם חברו יהיה הספר פתוח לפניו, שתיכף שיסיים לדבר את עניניו יחזור לתלמודו, באופן שכלל לא יהיה לו פנאי לדבר דברים בטלים.

ובאשר יתבונן האדם עד כמה החסיר בעסק התורה, וידע שאפילו אם מכאן ואילך יעסוק בתורה כ"ד שעות בכל מעת לעת שם"ה ימים בשנה לא יוכל להשלים מה שהחסיר, לא ימצא לעצמו זמן לדבר דברים בטלים, אלא יקבל על עצמו חוק קבוע שלא להוציא מפיו שום דבר של בטלה, כולי האי ואולי שיעלה בידו לתקן מה שחסר, וממילא לא יבוא לידי דיבורי לשון הרע ורכילות.

וזהו הרמז במה שאמרו (יומא יב, ב), ודברת כם, ולא בדברים בטלים, היינו כאשר ודברת כם, שתקבל על עצמך עול תורה לדבר בדברי תורה, ממילא ולא בדברים בטלים, שלא תמצא זמן לעצמך לדבר דברים בטלים. וזהו המכוון, אלקי נצור לשוני מרע, שאנצל מדיבורי לשון הרע, והיאך, על ידי פתח לבי בתורתך, שכאשר אהיה דבוק בתורת ה' כל היום לא אמצא לנפשי פנאי לשום דבר בטל, וממילא יעלה בידי לנצור לשוני מרע.

בזה נראה לפרש עוד את המסורה, ולציון **יאמר איש ואיש**, היינו

בזה נראה לכאר את דבר המסורה, ג' פעמים **יאמר**, על כן יאמר כנמרוד גבור ציד לפני ה' (בראשית י, ט), על כן יאמר בספר מלחמות ה' (במדבר כא, ד), ולציון יאמר איש ואיש יולד בה (תהלים פו, ה). הרמז, ולציון אלו בני ציון היקרים (איכה ד, ב) הנחשבים לאנשי מעלה, אם להם **יאמר איש ואיש**, שהם מדברים סרה על איש פלוני שעשה כך ועל איש פלמוני שעשה כך, אף אתה אמור להם, כי באמת הם בכחינת על כן יאמר כנמרוד גבור ציד לפני ה' כמי שכפר בעיקר, והתיקון הוא, על כן יאמר בספר מלחמות ה', שיפתח את ספרי הקודש ללמוד ולהבין כמה חמור חמאו.

*

עוד יש לכאר בטעם הקדמת בקשת 'אלקי נצור לשוני מרע' לבקשת 'פתח לבי בתורתך', דהנה כנגמרא (ערכין שם), אמר רבי חמא ברבי חנינא, מה תקנתו של מספרי לשון הרע, אם תלמיד חכם הוא יעסוק בתורה וכו', רבי אחא ברבי חנינא אומר, סיפר אין לו תקנה שכבר כרתו דוד ברוח הקודש, שנאמר (תהלים יב, ד) יכרת ה' כל שפתי חלקות לשון מדברת גדולות, אלא מה תקנתו שלא יבוא לידי לשון הרע, אם תלמיד חכם הוא יעסוק בתורה, ואם עם הארץ הוא ישפיל דעתו, שנאמר (משלי טו, ד) וסלף בה שבר רוח, עיי"ש. ויש להבין איך יש בכח עסק התורה להגן על האדם שלא יכשל בלשון הרע.

אלא דהנה אמרו חכמים (אבות א, יז) כל המרכה דברים מביא חמא, נמצא שבקושי גדול יהיה בכח האדם לעצור את מוצא שפתיו לבלתי דבר לשון הרע,

יכול אף לדברי תורה, תלמוד לומר צדק תדברון. וכל העובר ישתומם איך יעלה על הדעת שיעשה אדם עצמו כאילו אפילו לדברי תורה. אולם לאמיתו של דבר, הרי גם העוסק בתורה עלול תוך כדי לימודו להיכשל בעון לשון הרע, כגון כשילמד את דברי הגמרא (ברכות לא, א) אסור לאדם שימלא שחוק פיו בעולם הזה, יזכיר שראה את פלוני ופלוני שמלאו את פיהם שחוק, וכיון שכן היה עולה על הדעת שעדיף שלא ילמד תורה כלל, שהרי עליו הכתוב אומר (תהלים ג, טו-ג) ולרשע אמר אלקים מה לך לספר חוקי ותשא בריתי עלי פיך ואתה שנאת מוסר ותשלך דברי אחרך וגו', פיך שלחת ברעה ולשונוך תצמיד מרמה, תשב באחיק תדבר ובכן אמך תתן דופי.

ובאמת נראה לי להלכה, שהאיש שעל ידי לימודו הוא נכשל בעון לשון הרע, כל לימודו הוא בגדר מצוה הבאה בעבירה, והדבר פשוט דגרע טפי מן הלומד תורה על מנת לקנטר שעליו אמרו חז"ל (ברכות יז, א) שנוח לו שלא נברא (עיי' שם בתוספות ד"ה העושה), אבל המדבר לשון הרע על ידי לימודו גרוע ממנו הרבה, שהרי הוא ככופר בעיקר, ומי שיש בו גסות הרוח אין עפרו נענר בתחיית המתים (עיי' סוטה ה, א), ומזה לנו ולתורתו. וכיון שכן היה עולה על הדעת שאפילו בתורה אין ראוי לעסוק, אלא יסתום את פיו במטפחת ולא יוציא שום דיבור מפיו עד שיידע לבטח שלא יכשל בשום דיבור לשון הרע. על כן הוצרך הכתוב להודיענו, שאף על פי כן 'צדק תדברון' ויזהר מלשון הרע. אבל לולא הכתוב היינו אומרים שטוב יותר שישתוק לגמרי, ממה שידבר דברי תורה

שבני ציון היקרים אומרים ומדברים סרה על איש פלוני ועל איש פלוני, סופם לבוא לידי כך אשר על כן יאמר אפילו על איש צדיק שהוא כנמרוד גבור ציד לפני ה', שיבואו לדבר גם בגנות הצדיקים, כמו שכתב הרמב"ם (הלכות טומאת צרעת טז, י) וז"ל, וזה דרך ישיבת הלצים הרשעים, בתחילה מרבין בדברי הבאי, כענין שנאמר (קהלת ה, ב) וקול כסיל ברוב דברים, ומתוך כך באין לספר בגנות הצדיקים, כענין שנאמר (תהלים לא, יט) תאלמנה שפתי שקר הדוברות על צדיק עתק, ומתוך כך יהיה להן הרגל לדבר בנביאים ולתת דופי בדבריהם, כענין שנאמר (דברי הימים ב לו, טז) ויהיו מלעיבים במלאכי האלקים ובזוים דבריו ומתעתעים בנביאיו וכו', עכ"ל עיי"ש.

ובדי להניצל מכך אין לנו עצה אחרת כי אם על כן יאמר בספר מלחמות ה', לעסוק בתורה בכל עת, שיהיה פיו סתום ונעול ולא יפתח כי אם לדברי תורה. ולכוונה זו אמרו בגמרא (חולין פט, א), מהי אומנותו של אדם בעולם הזה ישום עצמו כאילם, הכוונה, הרוצה לדעת מהי אומנותו של אדם בעולם הזה, אל יבקש לעצמו שום עצה אחרת כי אם עצה אחת, ישום עצמו כאילם שלא יפתח פיו כי אם בדברי תורה בלבד כדרכם של הרבה צדיקי אמת.

*

לפי דרכנו יש לפרש את דברי הגמרא הנ"ל, אמר רבי יצחק, מאי דכתיב (תהלים נה, ב) האומנם אלם צדק תדברון מישרים תשפטו בני אדם, מה אומנותו של אדם בעולם הזה ישום עצמו כאילם,

לעסוק בתורה, תלמוד לומר צדק תדברון, שתחת עקירת לשונו יקבל על עצמו עול תורה יומם ולילה, והתורה הקדושה אגוני מנגא ואצולי מצלא מן החטא, ועל ידי שירגיל את לשונו לדבר אך ורק בדברי תורה, לא יצטרך לעשות את עצמו לאילם.

וּנְרַמֵּז הדבר גם בהמשך לשון התפילה, אלקי נצור לשוני מרע ושפתותי מדבר מרמה וגו' פתח לבי בתורתך, הכוונה, אלקי נצור לשוני אך רק מרע, אבל לא שאיעשה לגמרי כאילם, אלא פתח לבי בתורתך, שאעסוק בתורתך הקדושה יומם ולילה, וכך יעורני השי"ת לכופ את יצרי ולהינצל מחטאי לשון הרע ורכילות.

*

עַל פי דברינו אלה יש לפרש את מאמר הכתוב (תהלים קי"ח, ח) כמה יזכה נער את ארחו לשמור כדברך. כי הנה נודע מה שכתבו הקדמונים (עיין חובות הלכות, שער הכניעה, פרק ז; מגיד מושרים, פרשת ויקהל) שהמספר לשון הרע על חבירו נומלים את כל המצוות שעשה ומעבירים אותם לחבירו שעליו דיבר, ונומלים את כל חטאי חבירו ונותנים על המספר לשון הרע. וזוה כתבו המפרשים (עיין כתנות אור, פרשת חיי שרה) לפרש את דבר הכתוב (תהלים ס"ג, יג) ישיחו בי יושבי שער ונגנינות שותי שכר, שרוד המלך ע"ה היה מתאונן, שאילו לכל הפחות היו אלו המדברים בגנותו אנשי מעלה היה לכל הפחות מרוויח שזכויותיהם יעברו אליו, דא עקא כי ישיחו בי יושבי שער ונגנינות שותי שכר שאין לי שום ריווח בזכויותיהם.

ויבוא לידי לשון הרע. והדברים קל וחומר בן בנו של קל וחומר עד כמה מוטל על האדם להיזהר במוצא שפתיו כשאינו מדבר בדברי תורה.

מְצִינֵנו בדברי רבותינו הגאונים (עיין תשובות הגאונים, שערי תשובה, סימן קע"ה), שמנו עשרה מיולי דחסידותא שנהג בהם רב, ואחד מהם שלא היה מסתכל חוץ מד' אמותיו, וסיפרו שם על רב ששת שרצה לנהוג גם הוא כרב ולא עלתה בידו, עד שלקח ב' אבני אש והסתכל עליהם עד שנסתמא. והדברים מבהילים שהאמורא האלקי רב ששת העדיף לסמא את עיניו להיות סומא החשוב כמת (עיין נדרים סד, ב), והגאון רבי שלמה קלוגער זצ"ל אף עלה והסתפק (הכמת שלמה, א"ח סימן שכח) אם מותר לחלל שבת על חולי העינים כיון שהסומא חשוב כמת, ובלבד שלא יכשל בראיה חוץ לד' אמותיו. ואם נאמרו דברים אלו כלפי להיעשות סומא החשוב כמת, על אחת כמה וכמה כלפי כח הדיבור שבהעדרו אין האדם נחשב כמת, מכל שכן שראוי שיעשה אדם את עצמו לאילם וישבר את כל שיניו ובלבד שלא יכשל בפגם הדיבור.

וזוהו כוונת אמרם, מה אומנותו של אדם בעולם הזה ישים עצמו כאילם, וכך ינצל מחטאי לשון הרע ורכילות. יבול אף לדברי תורה, היינו שהאיש היודע בנפשו שכל כך התגבר עליו כח הטומאה עד שאין בכוחו לשמור פיו ולשונו אולי היה ראוי שיחתוך את לשונו ויעקור את שיניו לעשות עצמו אילם כדרך שרב ששת עשה את עצמו לסני נהור, אף שעל ידי זה לא יוכל גם

דברי תורה, נמצא שכאשר האדם מתייצב לפני בית דין של מעלה ראשית דבר דנים אותו במה העביר את כל שעות היום, ומה עשה בכל רגעי חייו בכל הימים והשבועות החדשים והשנים. וכשבאים עמו לדין על כך שלא עסק בתורה, הדבר מובן מאליו שמאחר שלא עשה כעצת חז"ל להינצל מלשון הרע על ידי עסק התורה, מסתמא הירבה כדיבורי לשון הרע, ומעתה צריך לעשות עמו חשבון על כל זכויותיו שראוי להעבירם אל מי שדיבר בנגותו, ולהענישו על כל חטאי חבירו שדיבר עליו סרה ועתה ראוי להעביר כל חטאים אלה אליו. ומוזה הטעם תחילה דנים אותו על דברי תורה דייקא, כדי שלאחר מכן כשיבואו עמו חשבון אודות זכויותיו וחטאי חבירו, לא יתמה מדוע ייחשבו לו עבירות שלא עבר עליהם מעולם, ומרה תהא אחריתו. ובאותה שעה על כרחו יצדיק עליו את הדין, צדיק הוא ה' כי פיהו מריתי (איכה א, יח), על שלא שמרתי את מוצא שפתי, והיו כל דברי פי רק רע כל היום.

*

בזה יתכן לפרש את דברי המדרש (ויקרא רבה טו, ב; ילקוט שמעוני, פרשת מצורע, רמז תקנו) מעשה ברובל אחד שהיה מחזיר בעיירות שהיו סמוכות לציפורי והיה מכריז ואומר מאן בעי למזבן סם חיים [מי רוצה לקנות סם חיים]. אודקין עליה [התאספו עליו]. רבי ינאי הוה יתיב ופשט בתורקליניה שמעיה דמכריו מאן בעי סם חיים [רבי ינאי היה יושב ושונה במרקלינו ושמע שהוא מכריו מי רוצה לקנות סם חיים]. אמר לו, תא סק להכא זבון לי [אמר לו, בוא עלה לכאן ומכור

וזוהו המכוון במה שדרשו חז"ל (תנינה יד, א) על הפסוק (ישעיה ג, ה) ירהבו הנער בזקן והנקלה בנכבד, וירבה הנער בזקן, אלו בני אדם שמנוערין מן המצוות ירהבו כמי שממולא במצוות כרמון, והנקלה בנכבד, יבוא מי שחמורות דומות עליו כקלות וירבהו כמי שקלות דומות עליו כחמורות. ולכאורה צריך ביאור מה הכוונה בלשון 'מנוערין'. אמנם לדברינו הכוונה שהיו להם מצוות ובכל זאת הם מנוערין מהם, על ידי שדיברו לשון הרע ורכילות, וכך נגערו מהם כל זכויותיהם ועברו אל אלה שדיברו עליהם סרה, ונותרו ערומים מן המצוות.

וזוהו הרמז, במה יזכה נער, היינו המנוער מן המצוות איך יזכה את ארחו, העצה היא לשמור בדברך, לשמור את דבריו ואת מוצא פיו, כפירוש של רבה"ק מלובלין זי"ע, וכך יזכה לתקן את דרכיו.

*

בהאמור יש לפרש את המשנה (אבות ג, א) עקביא בן מהלאל אומר הסתכל בשלשה דברים ואי אתה בא לידי עבירה, דע מאין באת ולאן אתה הולך ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון וכו'. וכבר עמד הגר"א (שנת אליהו, ליקוטים, ד"ה דין וחשבון) בביאור כפל הלשון דין וחשבון, עיי"ש מה שפירש לדרכו. גם צריך ביאור (עין דרך חיים למהר"ל מפראג, אבות שם), דלכאורה היה לו לומר איפכא, לפני מי אתה עתיד ליתן חשבון ודין, שהרי החשבון קודם לדין.

אבן הגה אמרו חז"ל (קידושין מ, ב) אין תחילת דינו של אדם אלא על

מרע. נמצא שהאיש הנוהר במוצא שפתיו שלא לדבר לשון הרע יפה כוחו לזכות בעולם הבא שהיה ראוי להבירו, ולאיש כמוהו אפשר שהיה כדאי לו לעשות פעולות העלולות להביא לידי כך שבני אדם ידברו בנגות, וכך יעברו אליו כל זכויותיהם, ויהיה מלא וגדוש במצוות מבלי לעשות דבר, מלבד לשמור את פיו ולשונו.

לבוונה זו כפל אותו רוכל את לשונו, מאן בעי למזבן סמא דחיי מאן בעי למזבן סמא דחיי, לפי שלאמיתו של דבר כבר האריכו בספרי השו"ת (עין שו"ת משיב דבר, חלק ג, סימן יד) שאי אפשר לאדם למכור את חלקו בעולם הבא ואין מציאות למכור חיי עולם הבא, אולם אותו רוכל מצא דרך ישרה לפני איש שדרכה יוכל לקנות לעצמו עולם הבא במכר חזק ובר קיימא, והיא נצור לשונך מרע ושפתיך מדבר מרמה, שהרי על ידי נצירת לשונו ושפתיו יוכל לקנות חיי עולם הבא של חבריו המדברים בנגותו.

על כן הראה הרוכל את הכתוב, מי האיש החפץ חיים, שהוא חפץ בחיים ואינו רוצה לראות את חטאיהם של חבריו אצלו, אוהב ימים לראות טוב, שהוא אוהב ימים לראות את הטוב שלו, ולא לראות את זכויותיו בידיהם של אחרים בבחינת ועזבו לאחרים חילם (תהלים מג, יא), אזי נצור לשונך מרע ושפתיך מדבר מרמה. אמר רבי ינאי כל ימי הייתי קורא הפסוק הזה ולא הייתי יודע היכן הוא פשוט עד שבא רוכל זה והודיעו, שהרוצה שמצוותיו יתקיימו בידו יזהר לכל יכשל בדיבורי לשון הרע.

לין. אמר לו, לאו אנת צריך ליה ולא דכוותך [לא אתה צריך לכך ולא שכמותך]. אטרח עליה, סליק לגביה [הפציר בו עד שעלה אצלו], הוציא לו ספר תהלים מכורך, הראה לו פסוק (תהלים לד, יג-טו) מי האיש החפץ חיים, מה כתיב בתריה, נצור לשונך מרע, סור מרע ועשה טוב. אמר רבי ינאי אף שלמה מכריו ואומר (משלי כא, כג) שומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו. אמר רבי ינאי כל ימי הייתי קורא הפסוק הזה ולא הייתי יודע היכן הוא פשוט עד שבא רוכל זה והודיעו מי האיש החפץ חיים, לפיכך משה מזהיר את ישראל ואומר להם (ויקרא יד, ב) זאת תהיה תורת המצורע, תורת המוציא שם רע. ע"כ. וקה"ק ז"ע בישמח משה (פרשת מצורע, ד"ה זאת תהיה) הביא גירסא שהרוכל הכריז ב' פעמים, מאן בעי למזבן סמא דחיי מאן בעי למזבן סמא דחיי. וקרוב לזה בגמרא (עבודה זרה יב, ב) מכריו רבי אלכסנדר, מאן בעי חיי, מאן בעי חיי, כנוף ואתו כולי עלמא לגביה, אמרי ליה הב לן חיי, אמר להו מי האיש החפץ חיים וגו' נצור לשונך מרע וגו'. ורכו הדקדוקים בדברי חז"ל אלו.

והנראה, דהנה לכאורה מסתברא מילתא שמה שכתבו הקדמונים שמי שחבירו סיפר עליו לשון הרע זוכה בכל זכויותיו של חבירו, היינו דווקא ככהאי גוונא שהוא עצמו אינו מספר לשון הרע בשום אופן, שהרי אם גם הוא עצמו מספר לשון הרע, מה יועילו לו כל זכויותיו של חבירו, הלא גם ממנו יטלו את כל זכויותיו ויתנו אותם אל מי שדיבר הוא עליו. על כן לא זוכה למעלה זו לזכות בכל מצוותיו של חבירו אלא האיש שהוא עצמו נוצר פיו ולשונו

אאמו"ר זי"ע במכתבו אלי 'תאמין לי שמימי לא דיברתי בנגות שום אדם, וכן נודע מזק"ק בעל ייטב לב מסינעט זי"ע ועוד מזקני הקדושים שלא הביטו און ביעקב ולא דברו מעולם בנגותו של אדם מישראל. ולכן מוטב לו לאדם שיעסוק בתורה שבוה אין שום פקפוק וחשש, ויתקשר בקשר של קיימא אל התורה הקדושה שהיא אנוני מננא ואצולי מצלא (סוטה כא, א), ועליה הוא אומר (משלי ה, לה) כי מוצאי מצא חיים.

ויש לרמז זאת בדבר המסורה הנ"ל, ולציון יאמר איש וגו', על כן יאמר כנמרוד גבור ציד לפני ה', על כן יאמר בספר מלחמות ה', הרמז, ולציון הוא הצדיק (עיין זוה"ק ח"א רנב, ב; עבודת ישראל, לקוטים ד"ה ואשים), אם יאמר איש, שייאמר לו לדבר בנגות אדם מישראל שההכרח לומר עליו על כן יאמר כנמרוד גבור ציד לפני ה', לא ישמע אליהם, אלא על כן יאמר בספר, תחת אמירת התוכחה יאמר בספר אלו דברי תורה שיעסוק בתורה הקדושה. וגם אם אחרים יבואו אליו במענה שזו היא מלחמות ה', ועתה היא העת והעונה שעליו מוטל לצאת ולהילחם מלחמות ה' כמו שיצא חתן מתדרו וכלה מחופתה (עיין סוטה מד, ב), בכל זאת יתבונן בנפשו שהוא אינו ראוי לאותה איצטלא, שהרי אפילו במלחמה אמרה תורה (דברים כ, ה) מי האיש הירא ורך הלכב ילך וישוב לביתו, זה הירא מעבירות שבידו (סוטה מד, א). ולכן רק על ידי הספר בעסק התורה ילחם את מלחמות ה', בידעו שאם יתמיד בתורה וילמד עוד דף גמרא ותוספות ועוד הלכה בשולחן ערוך יראה סימן ברכה, ואם

ולכן הוציא הרוכל ספר תהלים מכורך דייקא, להורות שמי שחושש בנפשו שאם יפתח את פיו לדבר בדברי תורה הוא עלול לבוא על ידי כך לידי דיבורי לשון הרע ורכילות, עדיף שישאיר את הספר מכורך מבלי לפותחו, ולא יפתח פיו בדברי תורה, ובלבד שלא יכשל בדיבורים אסורים, שהרי אפילו על שאר מצוות לא תעשה שבתורה חייב אדם להוציא את כל ממונו (עיין שו"ע או"ח סימן תרנ"א), ומכל שכן על חטא לשון הרע שהוא שקול כנגד כמה עבירות חמורות.

בזה יש לפרש את דבר הכתוב, האומנם אלם, מהו אומנותו של אדם בעולם הזה יעשה עצמו כאילם כדרשת חז"ל, ורק כך צדק תדברון, שדברי התורה שתעסקו בהם יהיו בידכם וברשותכם. אבל אם לא יעשה האדם עצמו כאילם ולא יזהר מדיבורי לשון הרע, אזי כל ה'צדק' אלו דברי תורה שיעסוק בהם יהיו לאחריים ולא יהיה לו בהם חלק ונחלה.

*

על פי דרכנו נוכל להבין את דרכם של כמה צדיקים שהיו נמנעים מלהוכיח את קהל עדתם בתוכחת מוסר, וכפי שכבר מצינו חילוקי דעות בזה בגמרא (ערכין טו, ב) אם גדולה תוכחה לשמה או ענוה שלא לשמה, עיי"ש בסוגיא, וכמה דרכי אמת היו בין הצדיקים, ואלו ואלו דברי אלקים חיים (עיין עירובין יג, ב). כי כדי לומר תוכחה בלתי לה' לבדו צריך האדם להיזהר בהירות יתירה, והיא סכנה גדולה מאד, על כן העדיפו צדיקים אלו לאחוז בפלך השתיקה, וכפי שהעיד כ"ק

לאו סופו להיות ח"ו כנמרוד גבור ציד לפני ה'.

*

בזה יוכן פשר הדבר שבמעשה העגל לא מיחה אהרן הכהן בישראל אפילו בדבר קל, והדבר פלאי, אך נמנע אהרן מלהוכיחם על פניהם ולהתרות בהם. אלא שמדריגתו של אהרן הכהן היתה שהיה כל כך שפל בעיניו בבחינת ונחננו מה (שמות טו, ז, עיין חולין פט, א), וכמידתו של משה רבינו העניו מאד מכל האדם כמו שאמרו חז"ל (שמות רבא ז, ז) משה ואהרן שקולים היו, ולכן היה שמח בגדולתו של משה רבינו, כמו שנאמר (שמות ה, יד) וראך ושמח בלבך, עד שהחשיב את עצמו כמי שאינו ראוי להוכיח, על דרך שאמרו בגמרא (ערכין טו, ב) תמה אני אם יש בדור הזה מי שיודע להוכיח. וכשחטאו ישראל בעגל התבונן אהרן איך שפל אנשים כמוני יפצה פה להוכיח את ישראל, הרי יצרי הרע עלול להסיתני להיות מתכבד בקלון חבירו, ועל כן עשה אהרן את עצמו כאילם ולא מיחה.

והמתבונן יראה שבכל התורה כולה לא מצינו שאהרן הכהן יוכיח את ישראל בדברים, מלבד מה שהוכיח את ישראל בהיותם בארץ מצרים בפסוקים האמורים ביחזקאל (כ, ז) איש שיקוצי עיניו השליכו ובגילולי מצרים אל תטמאו אני ה' אלקיכם (עיין רש"י שמות ה, ט), שגשלה אל בני ישראל לומר אליהם דברים אלו על פי הדיבור. וכן לא מצינו שישביב דבר מלבד בפרשה זו, על דבר שעיר החטאת שגשרף שיצא אהרן מגדרו, ככתוב (ויקרא י, יב-י) וידבר

אהרן אל משה הן היום הקריבו את חטאתם ואת עולתם לפני ה' ותקראנה אותי כאלה ואכלתי חטאת היום הייטב בעיני ה', וישמע משה וייטב בעיניו, אבל כשלא נשאל משה להשיב לא דיבר.

על כן בשעה שנבחר אהרן לעמוד ולשרת לפני הקב"ה, אמר הכתוב (בפרשתו) ויאמר משה אל אהרן קרב אל המזבח ועשה את חטאתך ואת עולתך וכפר בעדך ובעד העם, ופירש רש"י, קרב אל המזבח, שהיה אהרן בוש וירא לגשת, אמר לו משה, למה אתה בוש לכך נבחרת, עכ"ל. כי אהרן היה בוש ונכלם איך יתכן שמי שעל ידו חטאו בני ישראל בעגל יזכה להיות כהן גדול.

אמר לו משה, למה אתה בוש, אדרבה לכך נבחרת, מסיבה זו עצמה שלא מחית על חטא העגל, בהיות שיש לך פה קדוש, נבחרת לקרב את לבבות בני ישראל לאביהם שבשמים. וכפי שהעיד הכתוב על אהרן (מלאכי ב, ו-ז) תורת אמת היתה בפיהו ועולה לא נמצא בשפתיו בשלום ובמישור הלך אתי ורבים השיב מעון, כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך ה' צבאות הוא. הרמז, שפתי כהן ישמרו דעת, ששפתותיו של אהרן הכהן היו משמרות אפילו את הדעת, היינו שאפילו דברי חכמה נמנע מלומר מרוב זהירותו בנצירת פיו ולשונו, ולא נשמעו מפיו אלא דברי תורה ותורה יבקשו מפיהו. וכך על אף כי בשלום ובמישור הלך אתי מבלי לדבר דברי תוכחות, בכל זאת ורבים השיב מעון.

לבוונה זו אמר משה לישראל, זה הדבר אשר צוה ה' תעשו

לכני ישראל חלק עמו, כי הם לא חטאו כלל, ורק בו תלוי כל עוונם. ואף על פי כן אמר לו משה 'כי לכך נבחרת' מתמת רוב זהירותך בשמירת פיד ולשונך.

בזה יש לפרש עוד בדבר המסורה הנ"ל, ולציין, זה הצדיק שהוא מצויין במצוות, יאמר איש ואיש, עליו לדעת שעתיד הקב"ה לתבוע ממנו דין וחשבון על כל איש ואיש מבית ישראל שהרשיע עד אשר על כן יאמר כנמרוד גבור ציד לפני ה' מרוב רשעו. והטעם, שהרי על כן יאמר בספר מלחמות ה', כי אילו היה הצדיק עוסק בתורה הקדושה ספר מלחמות ה' כראוי, היה מבעיר את אש הקדושה ותלהט מוסדות הרים, עד שכל אדם מישראל באשר הוא תבער בו התשוקה אל השי"ת ואל תורתו.

*

בעת הזאת מתחדש עלינו חודש ניסן, עליו אמר הכתוב (שמות יב, ב) החודש הזה לכם וגו', 'חודש' הוא מלשון התחדשות, על דרך שאמרו חז"ל (ירושלמי, ראש השנה ד, ה), בכל הקרבנות כתיב והקרבתם וכאן [במוסף של ראש השנה] כתיב ועשיתם, אמר להן הקדוש ברוך הוא מכיון שנכנסתם לדין לפני בראש השנה ויצאתם בשלום, מעלה אני עליכם כאילו נבראתם בריה חדשה. ובמדרש (שמות רבה טו, יג), החודש הזה לכם, אמר שלמה (משלי ה, טו) כי מלכים ימלוכו וכו' עיי"ש, ואפשר שלרמזו בא לכני ישראל שיחדשו מעשיהם להעשות כבריה חדשה, וכל אחד יקבל על עצמו לזנוח כל מה שהיה עמו עד עתה וייהפך לאיש אחר וחדש, ועל ידי כך יזכו

וירא אליכם כבוד ה', 'הדבר' מלשון דיבור כדברי רבה"ק מלובלין זי"ע, הרמו, אם אך זה הדבר אשר צוה ה' תעשו, שיהא לכם פה קדוש ולא תדברו שום דיבור שלא ציוה ה', או אז וירא אליכם כבוד ה'. אבל האיש שפיו הוא כקבר פתוח לא יוכל לגשת אל הקודש לשמש לפני הקב"ה. וכפי שאמר הכתוב (דברים לג, ה) ויהי בישורון מלך בהתאסף ראשי עם יחד שבטי ישראל, שבשעה שישראל באגודה אחת ואין אחד מהם מדבר בגנות שום אדם מישראל שכינה שורה עליהם. ומיד לאחר מכן פנה אל אהרן ואמר לו, קרב אל המזבח וגו', למה אתה בוש לכך נבחרת, שאכן אהרן נבחר מכל ישראל לגשת לעבוד את עבודת הקודש מפני מידה קדושה זו שהיתה בו שהיה שומר מוצאי פיו ולשונו ועוסק בתורת ה' יומם ולילה.

והנה אהרן ברוב ענוותנותו היה סבור שבו תלויה כל אשמת בית ישראל, שהרי אילו היה מוכיח את ישראל כפי שראוי לאחיו של משה ולאחיה של מרים לא היו בני ישראל באים לידי חטא, אלא בהיות שהוא לא היה ראוי להוכיח את ישראל נמנע מלהוכיחם ולכן לא היה מי שיפרישם מן החטא והקולר תלוי בו. נמצא שעליו הדבר מוטל לשוב בתשובה על כל חטאי בני ישראל. לכן אמר לו משה, קרב אל המזבח ועשה את חטאתך ואת עולתך וכפר בעדך ובעד העם, כפי דעתך שאתה סבור שאתה צריך כפרה על כל חטאי העם. אולם אהרן בשפלות רוחו נאמר בו, ויקרב אהרן אל המזבח וישחט את עגל החטאת אשר לו, כי לפי דעתו היה החטא פרטי לו לכדו ואין

בלב כל איש מישראל ברשפי אש
שלהבת-ה.

ויעזור השי"ת שיתקיים מה שאמרנו
היום ביוצרות (כתפילת מוסף)
לציון דרור חשת בו קפות, דבר אור
יקרות לקפות, החודש אשר ישועות בו
מקיפות, החוסים בו מתקיפות וכו', ויהא
החודש הזה תחילה וראש לפדיון נפשנו,
חודש שבו הקב"ה ישא גם לקבץ
גלויותינו ויוליכנו מהרה קוממיות
לארצנו, ונוכה לראות עין בעין את בית
המקדש על מכונו בתפארתו, ויגאל
בגאולת עולם במהרה בימינו אמן.

לישועת ה' כי לו המלוכה, כמו שאמרו
חז"ל (ראש השנה יא, א) בניסן נגאלו בניסן
עתידין ליגאל. ולכן אף שהדיבור נאמר
אל משה, מכל מקום נאמר לו בלשון
רבים, החודש הזה לכם, כי בעת הזאת
כל שהוא נכנס בגדר ישראל נעשה
כבריה חדשה להתעורר אל השי"ת
בחוקה.

עלינו להתבונן בעצמנו שכבר כלו כל
הקיצין ואין הדבר תלוי אלא
בתשובה (סנהדרין צו, ב), ולראות שיהיה
החודש הזה לכם, לכולכם, מבלי יוצא
מן הכלל מגודל ההתעוררות שתבער

יעמוד על הברכה ידידנו הנכבד
שהרים תרומתו קודש להדפסת הגליון

הרה"ח ר' מנחם מאיר שימון הי"ו

מייסד בית יעקב באידיש בארה"ק

דור שמיני לרביה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק זי"ע בעל נועם אלימלך
לרגל יומא דהילולא קדישא, כ"א אדר ב'

ולרגל מלאת ס"ח שנים להנחת אבן הפינה לקרית צאנז

ע"י כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זי"ע

ביום כ"א אדר תשט"ז

שבטעמד גדול זה זכה להשתתף יחד עם דודו הרה"ח ר' אהרן חיים סימון ז"ל מירושלים

ולעילוי נשמת זקינו, אביו של אם אמו

הגה"צ רבי נתן יחזקאל בן רבי אלעזר וייסבלום זצ"ל

אבד"ק לאדומיר, ציכסלובקיה

דור חמישי לרביה"ק בעל נועם אלימלך ז"ע

נלב"ע ביום ד' תמוז תרצ"ה

תנצב"ה

דברי תורה

מכ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

כי אם ביראת ה' כל היום

ד) וביתר הרחבה וביאור, דהנה כשאדם מישראל עושה חשבון הנפש הוא נוכח עד כמה עומדים בפניו תמיד נסיונות וקשיים בעבודת ה', וכמה קשה לו להגיע למדרגה לעשות רצון קונו באהבה. ואף שרצונו לילך בדרך ה' ולקיים כל המצוות בשלימות בדחילו ורחימו וללא שום פניה, הרי אין עולה בידו להוציא לפועל את רצונותיו הטובים, וכמה יגיעות צריך להתייגע עד שעולה בידו להגיע לנקודה קמנה של עבודת ה'.

ולבאורה זהו פלא, כי הלא הכתוב אומר (דברים ל, יא-ד) כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוך היום לא נפלאה היא ממך ולא רחוקה הוא, לא בשמים הוא וגו' ולא מעבר לים הוא וגו' כי קרוב אליך הדבר מאד בפיך ובלבבך לעשותו. אמנם מה נאמר ומה נדבר, הלא במציאות רואים עד כמה קשה להיות רבוק בהשי"ת וכמה מניעות ישנם להתחזק בקיום תורה ומצוות ולילך בדרך הישר והטוב, ובפועל נראה כי בשמים הוא ומעבר לים ולא קרוב אלינו הדבר לעשותם.

והתשובה היא על פי מאמרם ז"ל (אבות ד, ב) מצוה גוררת

בתורה"ק (ויקרא מ, ו) ויאמר משה זה הדבר אשר צוה ה' תעשו וירא אליכם כבוד ה'.

באור החיים הקדוש דקדק מהו זה הדבר אשר צוה ה', והלא אין מבואר על איזה ציווי קאי, וכן עמד בזה זקה"ק מצאנו זי"ע בעל ההילולא בדברי חיים (פרשתן, ד"ה בפסוק) עיי"ש לדרכו.

במדרש (ילקוט, פרשתן, אות תקכא), ויאמר משה זה הדבר אשר צוה ה' תעשו, אמר להן משה לישראל, אותו יצר הרע העבירו מלבבכם ותהיו כולכם ביראה אחת ובעצה אחת לשרת לפני המקום, כשם שהוא יחידי בעולם כך תהא עבודתכם מיוחדת לפניו, שנאמר (דברים י, טז) ומלתם את ערלת לבבכם וגו'. ויש לדייק בלשון המדרש אותו יצר הרע וכו', דעל איזה יצר הרע קאי, וכן לבאר אריכות הלשון ותהיו כולכם ביראה אחת ובעצה אחת לשרת לפני המקום וכו'.

הקושי בעבודת ה' הוא רק בתחילת הדרך

נקדים מדברי כ"ק אדמו"ר זי"ע (שפע חיים, רעוא דרעיון ח"ה, פרשתן, מאמר

בן הכתוב אומר (משלי יד, ב) כי לקח טוב נתתי לכם, אין טוב אלא תורה (ברכות ה, א), לכם להנאתכם ולטובתכם (עיין רש"י, בראשית יב, א), ואין טוב יותר מהתורה אשר כל חפציך לא ישוו בה, אבל בכדי שיוכה האדם להרגיש זאת בתוך תוכיות לכו זהו רק כאשר תורתי אל תעזובו, רצ"ל שיעסוק בתורה ויקיים מצוות בלי הפסק, בבחינת אחותיו ולא ארפנו (שיר השירים ג, ד), דרך אז יוכל להרגיש חיות ומתיקות בתורה הקדושה, אבל אם יפסיק יצטרך בכל פעם לעבור החלק של כל התחלות קשות.

מי שעבודתו ברציפות מרגיש בה נועם ומתיקות

על זה קונן המקונן (איכה ג, לט) מה יתאונן אדם חי גבר על חמאיו, רצ"ל מה יתאונן אדם חי על שכל כך קשה לו לקיים מצוות ולעסוק בתורה, ובכל פעם בא בתרעומות ובתלונות על כל העיכובים והמניעות שיש לו, הלא גבר על חמאיו, רצ"ל שהוא בעצמו גרם לו את הקשיים על ידי חמאיו, שבכל פעם אחר שלמד כמה שעות דיבר דברים בטלים ועבר עבירות שונות ודין גרמא שיוציאו אותו מהיכל המלך, וכשירצה להתחיל שוב ללמוד יהיו לו שוב כל הקשיים שישנם בהתחלה. ובאם לא היה חוטא והיה דבוק בכל עת ובכל רגע בהש"ת, אזי המצוה היתה גוררת לו עוד מצוה ועוד מצוה, עד שהדבר היה עולה לו בניקל בלי שום עיכובים.

וכבר אמר החכם מכל האדם שלמה המלך ע"ה (משלי כג, יז) אל יקנא

מצוה ועבירה גוררת עבירה, דהן אמנם בתחילת הדרך קשה להתקרב אל הש"ת כי כל התחלות קשות (רש"י, שמות יט, ה), וישנם עיכובים ומניעות שונות, שכן לאחר חטא אדם הראשון נתהווה תערובת טוב ורע (ראה תיקוני זוהר, תיקון סט, דף קכח, ב; שערי קדושה, חלק א, שער א), והיצר הרע מנסה בכל כוחותיו למנוע מן האדם להיכנס בהיכל המלך, וזה לעומת זה עשה האלקים (קהלת ז, יד), אבל כאשר האדם מתגבר בכל כוחו וכארי יתנשא לעשות רצון קונו וחפיץ צורו מבלי להשגיח על כל הקשיים, אזי במשך הזמן יקויים בו מצוה גוררת מצוה, רצ"ל שיגבר מעצמו לקיים עוד מצוות ויזכה להימשך לקיום ולימוד התורה מתוך תענוג ושמחה, וירגיש בחוש כי פקודי ה' ישרים משמחי לב (תהלים יט, ט) עד שלא יבין היאך אפשר לחיות בלי תורה ומצוות.

המפסיק ממשנתו ועבודתו צריך להתחיל בכל פעם מחדש

אולם כל זה אמור רק כאשר עבודתו היא ברציפות ובתמידות, דאז ככל שהוא מתעלה ונכנס יותר להיכל ה' הוא זוכה להרגיש בה עוד יותר עונג ומתיקות, דכאמור שכל הקושי הוא רק בהתחלה, אבל אם עושה הפסקות ונותן רווח, ובכל כמה ימים הוא נח מעבודת הקודש, הרי אדם כזה צריך בכל פעם להתחיל מחדש, ובכל פעם הוא מרגיש שוב ושוב כי כל התחלות קשות, ולא לחנם אדם כזה מרגיש קושי והתאמצות יתירה בעבודת ה'.

הכל יותר בניקל, כי הבא למהר מסייעין אותו (יומא לה, ב), וכמאמר הכתוב (תהלים לד, ט) מעמנו וראו כי טוב ה', אם רק תטעמו ותתחילו קצת, כבר תראו אח"כ כי טוב ה'. ועל זה מבקשים (שיר השירים א, ד) משכני, בתחילה אתה תמשכני בחבלי עבותות ואחר כך אחרוך נרוצה מעצמנו, מאחר שנטעום ונראה כי טוב ה'. הביאני המלך חדריו ואח"כ כבר נגילה ונשמחה בך, שנשתוקק ונכסוף לעבודת השי"ת, וכל התאוות ודברים רעים יהיו מאוסים בעינינו.

ויבואר מאמרם ז"ל (עבודה זרה יט, א) בתחילה נקראת על שמו של הקב"ה ולכסוף נקראת על שמו, שנאמר בתורת ה' חפצו ובתורתו יהנה יומם ולילה. היינו דמתחילה אינו מרגיש תענוג בלימודו ולומד רק מחמת שזוהו תורת ה', רצ"ל בהכרח ובהתאמצות כמו שאוכל מרור ומתענה ביום כיפור מחמת ציווי ה', כי כל התחלות קשות ומרגיש בבחינת דא גזירת אורייתא. אבל משלמד נעשית תורתו, היינו דהוא מרגיש בחוש כי הם חיינו ואורך ימינו, ואז אינו יכול להיפרד מן התורה ולהפסיק ממשנתו, ואינו יכול להחליף רגע אחד של לימוד התורה אף לא תמורת אלף שנות חיי עולם הזה.

בן מצינו שאמר הקב"ה לקין (בראשית ד, ז) הלוא אם תיטיב שאת ואם לא תיטיב לפתח חטאת רובץ ואלוך תשוקתו ואתה תמשל בו, דהתנאי להרגיש מתיקות בעבודת ה' הוא אם תיטיב, שתלך תמיד בדרך הטוב בלבד, דאז שאת, שתוכל להתעלות מעלה

לכך בחטאים כי אם ביראת ה' כל היום, רצ"ל אל יקנא לכך בחטאים, שלא תאמר בלבבך הרי החטאים והעבירות עולים כל כך בניקל, וכמעט שבאים מצד עצמם בלא שום יגיעה, ולעומת זאת התורה והמצוות באים מתוך קושי גודל ויגיעה עצומה, וכמה צריך לטרוח עד שזוכים לנקודה קטנה של יראת שמים. דהעצה לזה הוא כי אם ביראת ה' כל היום, שעבודת ה' תהיה כל היום בלי שום הפסק, שאז לאחר שתעבור את ההתחלות הקשות תזכה להרגיש תענוג ומשיכה בעבודת ה', אבל אם תפסיק מעבודתך הרי בכל פעם שתתחיל מחדש שוב יהיו לך קשיים ועיכובים לאין שיעור.

ויורמוז בכתובים (תהלים קיט, ט) כמה יזכה נער את ארחו, רצ"ל כמה ואיך יזכה וינצח (עין רע"ב, ברכות א, ה) את ארחו הוא היצר הרע (עין סוכה נב, ב) שלא ילכד במכמורת רשת יצרו המתגבר עליו תמיד להפילו לכאר שחת, ואזוהו דרך ישרה שיבור לו ולא יגוף באבן רגלו ולא ישל בקוצים ודרדרים, והואך יגיע לידי כך שיהא קרוב אליו הדבר מאד בפך ובלבבך לעשותו. ואמר דהעצה לזה היא לשמור בדברך, שיתאמץ ויחזק את עצמו להתחיל על כל פנים להתפלל וללמוד ולשמור עצמו במחשבה דיבור ומעשה בסתר ובגלוי בלי הפסק, ואז ה' יגמור בעדו לטובה.

כאשר יביאהו המלך חדריו יגיל וישמח בעבודתו

על האדם לידע דאחר שיתחיל להתגבר על יצרו ותאוותיו, כבר יעלה לו

להיות בבחינת לב אחד לאבינו שבשמים

והסמיך המדרש, אמר להן משה לישראל, אותו יצר הרע תעבירו מלבבכם, נקט הלשון לבבכם, דהנה מלאכים יש להם לב אחד (עין בראשית רבה מה, יא) ורק לבני אדם ישנם ב' לבבות כמו שדרשו חז"ל (ברכות נד, א) בכל לבבך (דברים ו, ה) בשני יצריך ביצר טוב וביצר הרע, וידוע שכלב האדם עצמו ישנם ב' בחינות הנקראים ב' חדרי לב, יש בחינת לב חכם שהוא מצד הקדושה, והוא מימין, ויש מהצד השני המפתה ומושך לרעה ולתאוות הלב (עין מדרש תלפיות, ענף כלי המקדש, ד"ה הארון).

ואמר משה רבינו, אותו יצר הרע תעבירו מלבבכם, דאדם שעדיין היצר הרע שוכן בלבו והוא עובד ליצרו וליוצרו מחמת שלא עקר הרע לגמרי, והוא בבחינת לבבכם שיש לו ב' לבבות, מצד אחד מושכו לבו לקדושה ומאידך גיסא בא היצר הרע ומושכו בתאוות ודברי פיתוי והסתה, לאדם כזה אומרים אותו יצר הרע תעבירו מלבבכם, רצ"ל שיבוא לבחינה שלא יהיו לו ב' לבבות ויפסח על שני הסעיפים, דאז ישאר קרה מכאן ומכאן ובאופן כזה לעולם לא יהגיש מתיקות ותענוג בעבודת ה'.

ורק אם תעבירו אותו מב' לבבכם ומעתה יהיה לכם לב אחד לאביכם שבשמים (עין סוכה מה, ב), אזי תהיו כולכם ביראה אחת ובעצה אחת לשרת לפני המקום. כשם שהוא יחידי בעולם כך תהא עבודתכם מיוחדת לפניו,

מעלה מתוך שמחה ובלי מניעות ועיכובים. אבל ואם לא תיטיב בתמידות אלא תפסיק לאחר כמה שעות או אחר כמה ימים, אזי יקויים כך בכל פעם לפתח חטאת רובין, רצ"ל שתמיד תרגיש שאתה עדיין עומד בפתח ושוב ניצב בפני הנסיונות האדירים של כל התחלות קשות.

מתיקות בעבודת ה' מוכיחה שהולך בדרך הטוב

בזה פירש כ"ק אאדמו"ר זי"ע הכתוב בפרשתו, ויאמר משה זה הדבר אשר צוה ה' תעשו, רצ"ל סימן זה היא מסור בידכם אם אתם אכן עושים זה הדבר אשר צוה ה' כראוי וכנכון ושאתם מבני היכלא דמלכא, באם אחרי זה וירא אליכם כבוד ה' ותרגישו מעם וחשקות בקיום המצוה והבן, או יאמר, זה הדבר אשר צוה ה' תעשו, רצ"ל דאף שתחילת עשייתכם יהיה מתוך הכרח ובלא רצון אלא מחמת שכך צוה ה' לעשות, אולם אח"כ יקויים וירא אליכם כבוד ה' ותשיגו חמדה וחיות בשמורת מצוות ה'.

דדבר זה לימד וצוה משה רבינו את בני ישראל, שידעו דכל התחלות קשות אבל מכאן ואילך יערב להם, וראשית כל צריך אדם לשים עצמו כשור לעול וכחמור למשא, וידע שנדרש ממנו יגיעה ועמל וטורה, וימית עצמו באהלה של תורה, ויהיו לו נסיונות ומניעות ועיכובים לאין שיעור, אבל בסופו של דבר ירא אליו כבוד ה' וירגיש מתיקות ועריבות בתורה הקדושה ובכל מצוה.

ערלת לבבכם אזי וערפכם לא תקשו עוד, והבן.

ובדרך רמו יש לומר, דאיתא בספרים הקדושים (שער הפסוקים, פרשת וישב, ד"ה והנה הקליפות) פרע"ה אותיות הער"ף, דהנה אצל פרעה מצינו שהיה פוסח על שני הסעיפים, דמתחילה אמר ה' הצדיק ואני ועמי הרשעים (שמות ט, כב) וחזר בתשובה והסכים לשלח את בני ישראל מארצו, ומאידך גיסא לאחר זמן נתקשה ערפו מלשלחם וחזר לזוהמתו, שזהו קליפת הער"ף. ואמר הכתוב, דאחר שתקימו ומלתם את ערלת לבבכם, וכבר לא יהיו לכם ב' לבבות, אזי וערפכם לא תקשו עוד, שכבר לא יהיה לכם קליפת הער"ף, אלא תתעלו למדרגה שהיו ישראל בעת יציאת מצרים כאשר הכניעו קליפה זו, ותוכו להיות דבוקים תמיד בה' ובתורתו ולהרגיש בעבודת ה' שמחה ותענוג עד בלי די.

ומתוך ד"ק בעידן רעוא דרעוין
ש"ק פרשת שמיני תשנ"ה

רצ"ל שעבודתם תהיה תמיד מיוחדת רק אליו בלבד, בלי שום הפסק ואז תרגישו נועם ה'.

בשימול ערלת לבבו לא יקשה ערפו עוד

והביא הכתוב ומלתם את ערלת לבבכם, לומר שאם יטהר האדם עצמו שלא יהיה לו בחינת לבבכם, ויבטל את ערלת הלב, ויכנס לבית המדרש על מנת שלא לצאת, אלא ללמוד וללמד, ויקבל על עצמו עול מלכות שמים ולקיים ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם (במדבר טו, טז), לשמור על רמ"ח אברים ושם"ה גידים ולהזהר על העינים והלב מכל ראיית ותאוות איסור, אזי יקויים בו וערפכם לא תקשו עוד, שלא יקשה יותר ללמוד תורה. כי אכן קשה הרבר כאשר האדם הוא בבחינת לבבכם ב' לבבות, דאו אתה פוסח על שני הסעיפים לכאן ולכאן ליוצרו וליצרו, אבל כאשר ומלתם את

לקיים רצון צדיקי!
המעוניינים לתרום להדפסת גליונות הד"ת
לכבוד השמחה במעונם או להנציח קרובים
נא יפנו מבעוד מועד
בטלפון: 052-7140042

מרת **גליק** תחי' - קרית צאנו, נתניה
ובניה, הרה"ג ר' **אשר דוד שליט"א**
הרה"ח ר' **שמואל שלום** הי"ו, הרה"ח ר' **יוסף** הי"ו
לעילוי נשמת בעלה ואביהם
האי גברא יקירא, גרים באורייתא תדירא
מחשובי תלמידיו של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זי"ע
דבוק ומקושר ליבחה"ח כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א
הרה"ח ר' **מנחם** בן הרה"ח ר' אליקים ז"ל **גליק**
נלב"ע ביום כ"ה אדר ב' תשפ"ב
תנצב"ה

הרה"ח ר' **יעקב שמעון** שר הי"ו
קרית צאנו, נתניה
לעילוי נשמת
חמותו מרת **טויבא** ע"ה בר' יחיאל מיכל ז"ל **גרין**
נלב"ע ביום כ"ח אדר ב' תשע"ז
תנצב"ה

הרה"ח ר' **ישי הכהן לוינשטיין** הי"ו - בני ברק
והרה"ח ר' **חיים אריה הכהן לוינשטיין** הי"ו - קרית צאנו, נתניה
לעילוי נשמות
אביהם הרה"ח ר' **יוסף מאיר הכהן** בר' ישי הכהן ז"ל
נלב"ע ביום ט"ז ניסן, א' דחול המועד פסח תשס"ח
ואימם מרת **מלכה** ע"ה בר' חיים יהודה ז"ל
נלב"ע ביום כ"ט אדר תשע"ב
תנצב"ה

משפחת וייסברגר הנכבדה הי"ו
לעילוי נשמת בעלה-אביהם-חותנם
האבר"ך החשוב המו"מ בתויר"ש הרה"ח ר' **יונה זאב** ז"ל
בן יבלח"ט הגאון רבי **משה טוביה וייסברגר** שליט"א
אבי"ד בודאפעסט ורב ביהמ"ד קהילות יעקב בביתר עילית
נלב"ע בדמי ימיו, ביום כ"ט אדר ב' תשע"ו
תנצב"ה

הרה"ח ר' שמואל ברנשטיין הי"ו

קרית צאנז, נתניה

לעילוי נשמות אביו ואמו

הרה"ח ר' ישראל ב"ר יעקב הנניה ז"ל

נלב"ע ביום ב' ניסן תשע"ו

ומרת **ליבא דבורה** ע"ה ב"ר משה יהודה ליב ז"ל

נלב"ע ביום י"ג מרחשון תשע"ה

תנצב"ה

הרה"ח ר' בן ציון גבריאל לוק הי"ו

קרית צאנז, נתניה

לעילוי נשמות

אביו הרה"ח ר' ידידיה ב"ר יוסף דוב ז"ל לוק

נלב"ע ביום ג' ניסן תשס"ג

אמו מרת **אסתר** ע"ה ב"ר בן ציון ז"ל

נלב"ע ביום י"א אדר א' תשס"ו

וזגתו מרת **מטל** ע"ה ב"ר אברהם צבי ע"ה - נלב"ע ביום ב' תמוז תשע"ז

אחיו הר"ר **צבי** ב"ר ידידיה ז"ל - נלב"ע ביום כ"ז ניסן תשמ"ו

תנצב"ה

הרה"ג ר' אליעזר אסטרייכר שליט"א

בני ברק

לעילוי נשמת אביו

הרבני החסיד המופלג מוה"ר משה בן הרה"ח ר' אליעזר ז"ל **אסטרייכר**

נלב"ע ביום ד' ניסן תשע"ח

תנצב"ה

הרה"ח ר' גרשון זאב יצחק איצקוביץ הי"ו

קרית צאנז, נתניה

הרה"ח ר' ישראל וייס הי"ו - בני ברק

הרה"ח ר' יהודה שולדינר הי"ו - קרית צאנז, נתניה

לעילוי נשמת אביו וחותנם

הרה"ח ר' שרגא יהודה יהושע ב"ר משה יוסף ז"ל **איצקוביץ**

למלאת השנה לפטירתו, ביום ד' ניסן תשפ"ג

ואמו וחמותם מרת **חיה פעסיל** ע"ה ב"ר גרשון זאב ע"ה

נלב"ע ביום ו' מנחם אב תשע"ט

תנצב"ה

הרה"ח ר' **זאב נחמן ויינברגר** הי"ד - ביתר עילית
ובניו והתניו הי"ד

לכבוד שמחת התורה של בנו, אחיהם וגיסם, האבר"ך המופלג בתור"ש
הרב **ישראל חיים ויינברגר** שליט"א - מחשובי האברכים בקהילתנו הק' בבית שמש
שסיים כולא תלמודא ש"ס בבלי במסגרת כוללי השי"ס
אין גדולה כתורה, אין דורשיה בישראל, מפי א-ל, מפי א-ל, יבורך ישראל
"בני אם חכם לכך ישמח לבי גם אני" (משלי כג, טו)

הי"ד שיוכה להתעלות מעלות רמות בתורה ולישב באוהלה מתוך רוב נחת ואושר ושפע חיים כה"י

הרב **אלימלך ברוך שטמר** שליט"א

קרית אתא

בן הרה"ח ר' שלום הי"ד, וחתן הרה"ח ר' אברהם ויטריאול ז"ל
לזכות בנו הב' **ישראל מאיר** שיחי' שנכנס לעול המצוות במזל טוב
יזכה לראותו עולה ומתעלה במעלות התורה והיראה, ולרוב נחת ואושר כה"י

הרה"ג ר' **צבי אלימלך הכהן שטרן** שליט"א

קרית צאנז, נתניה - ראש כולל בעמנואל

בן הרה"ח ר' אברהם אבא הכהן ז"ל, וחתן הרה"ג ר' מאיר שטרנברג שליט"א
לזכות בנו הב' **יקותיאל יהודה הכהן** שיחי' שנכנס לעול המצוות במזל טוב
יזכה לראותו עולה ומתעלה במעלות התורה והיראה, ולרוב נחת ואושר כה"י

הר"ד **שמעון רובין** הי"ד

ביתר עילית

בן הרה"ח ר' דוב הי"ד, וחתן הרה"ח ר' שמשון בלומנטל הי"ד
לזכות בנו בכורו **מנחם מענדל** שיחי' שנולד במזל טוב
יזכה לגדלו לתורה לחופה ולמעש"ט, ולרוב נחת ואושר כה"י

הר"ד **יקותיאל יהודה דיקשטיין** הי"ד

קרית צאנז, נתניה

בן הרה"ח ר' אליעזר הי"ד, וחתן הרה"ח ר' נפתלי יחזקאל בורד הי"ד
לזכות בתו תחי' שנולדה במזל טוב
יזכה לגדלה לבעל תורה לחופה ולמעש"ט, ולרוב נחת ואושר כה"י